

InfoGozd - Skrbno z gozdom

Št. 2, letnik 6 (2025)

Naslov

InfoGOZD – Skrbno z gozdom

Datum objave spletne publikacije

28. februar 2025

Založnik

Gozdarski inštitut Slovenije,
Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko, Večna pot 2, 1000 Ljubljana
Telefon: +386 (0)1 200 78 17

Odgovorni urednik

Matevž Triplat

Odgovorna oseba

dr. Nike Krajnc

Tehnični urednik

Vasja Kavčič

NACRT ZA
OKREVANJE
IN ODPOORNOST

Financira
Evropska Unija
NextGenerationEU

ISSN številka

2738-5035

<https://wcm.gozdis.si/>

Vsebina

Nezgode v kmetijstvu in gozdarstvu v letu 2024	4
Cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2024	6
Krepitev kompetenc za prenos znanstvenih spoznanj oblikovalcem gozdarske politike: udeležba na izobraževanju na Finskem	15
Nezgode v gozdarstvu v letu 2024 - občutno boljše stanje kot v predhodnih letih	19

Nezgode v kmetijstvu in gozdarstvu v letu 2024

mag. Marjan Dolenšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

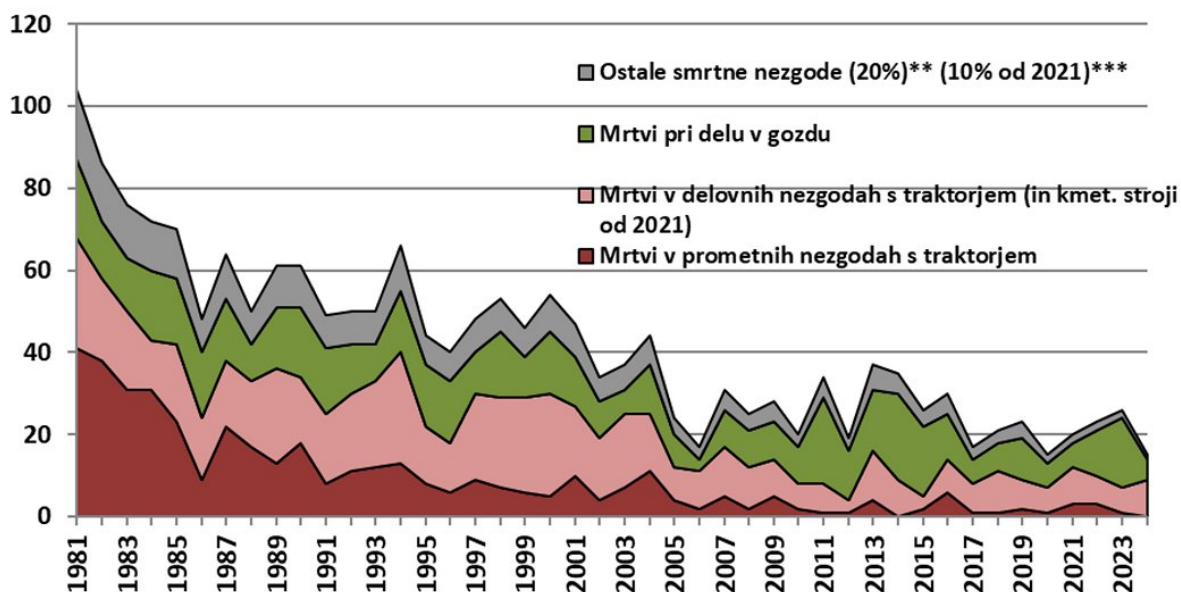
Objavljeno na spletu 10.02.2025 (<https://doi.org/10.20315/IG.2025.0005>)

Gledano v celoti oz. v številkah je bilo leto 2024 na področju varnosti in zdravja pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu v Sloveniji dosti boljše kot predlansko oz. zadnja tri predhodna leta.

Po prvih neuradnih in še nedokončnih podatkih je lani v nezgodah v kmetijstvu in gozdarstvu umrlo 15 ljudi, kar je 11 manj kot v letu 2023 in tako najmanj po letu 2020, ko je skupaj umrlo prav tako 15 ljudi. Ti dve leti sta bili tudi najmanj tragični v zadnjih 44 letih (od leta 1981), odkar je znana statistika. V letu 2024 je bilo predvsem manj nezgod pri delu v gozdu, v kmetijstvu pa spet več. Pri delu v gozdu je umrlo pet oseb - en poklicni delavec in štirje zasebni lastniki gozdov. To pa je 12 mrtvih manj kot v letu 2023, ko je pri delu v gozdu umrlo kar 17 oseb. V delovnih nezgodah s traktorji

in drugimi kmetijskimi stroji je lani umrlo devet oseb, kar so tri več kot v letu pred tem. V prometnih nezgodah s traktorji sta umrli dve osebi, ki pa nista bili voznika traktorjev, pač pa druga udeleženca (pešec in voznik motornega kolesa). Tematiko vam bomo podrobneje predstavili v prihodnji številki Kmetovalca.

Mrtvi v nezgodah pri delu v kmetijstvu in gozdarstvu v letih od 1981 do 2024. Lani se je najbolj zmanjšalo število mrtvih pri delu v gozdu, saj je umrlo pet ljudi, kar 12 manj kot v prejšnjem letu. Število mrtvih pri delu s traktorjem in drugimi kmetijskimi stroji se je povečalo s šest na devet, mrtvih voznikov traktorjev v prometnih nesrečah ni bilo, sta pa pri tem umrla dva druga udeleženca v prometu.

Cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2024

Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko
Peter Smolnikar, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 19.02.2025 (<https://doi.org/10.20315/IG.2025.0006>)

Gozdarski inštitut Slovenije je leta 2017 razvil celosten sistem spremljanja cen za skupno 38 gozdnih lesnih sortimentov, razvrščenih v kakovostne razrede. Cene gozdnih lesnih sortimentov spremljamo vsako četrtoletje, v mesecih februar, maj, avgust in november. Namen aktivnosti je spremljanje sezonskega ter letnega nihanja cen gozdnih lesnih sortimentov v državi ter prispevati k večji preglednosti oz. transparentnosti trga okroglega lesa. Poleg tega rezultati raziskave lahko služijo za informiranje lastnikov gozdov o stanju na trgu okroglega lesa ter za lažje odločanje o gospodarjenju z

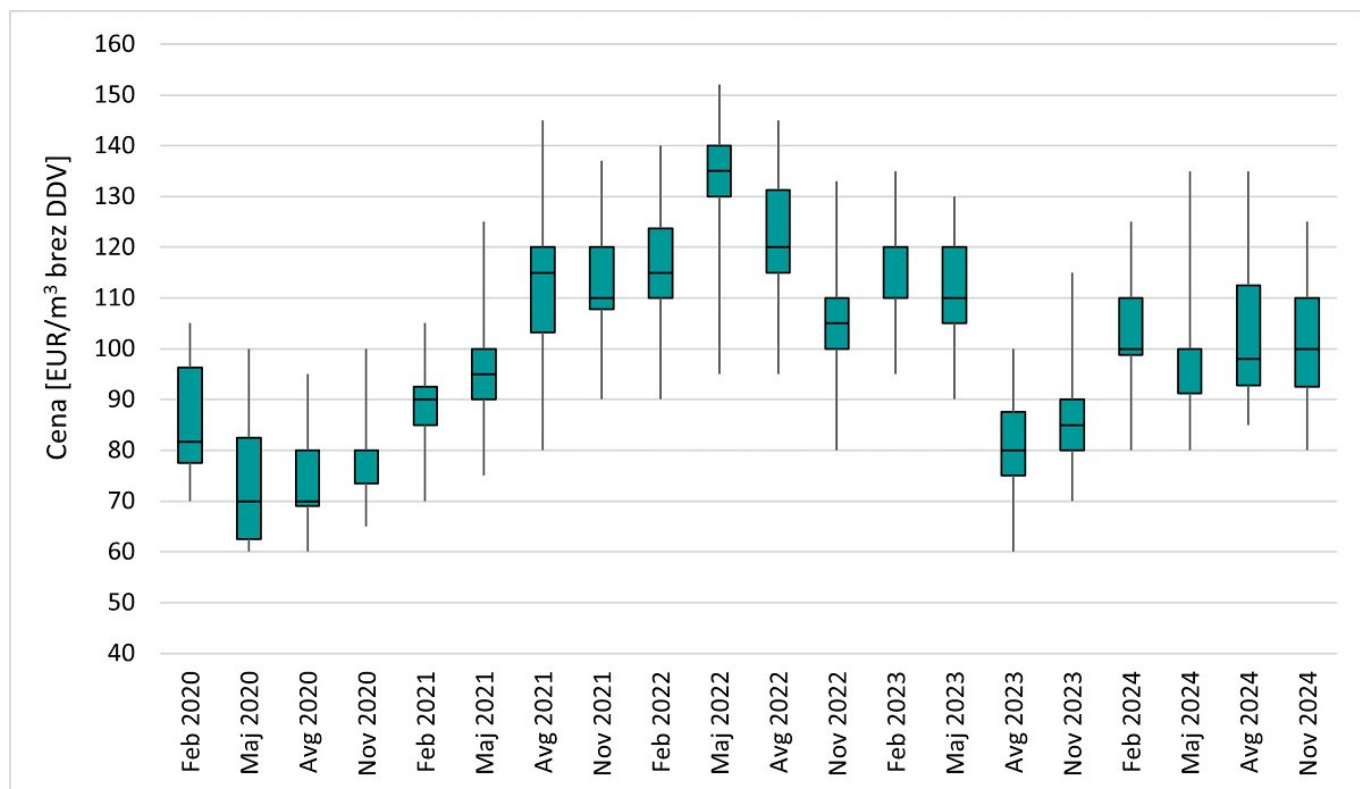
lastnim gozdom in prodaji lesa. V letu 2024 je 29 podjetij od skupno 172, katerim smo redno pošiljali vprašalnike, odgovorilo na vsaj dva od štirih poslanih vprašalnikov v tem letu. Na tem mestu se zahvaljujemo vsem podjetjem, ki aktivno sodelujejo v naših anketah, in si želimo dobrega sodelovanja tudi v prihodnje. Hkrati vabimo tudi ostala podjetja, da se pridružijo sodelovanju. V prispevku prikazujemo značilnosti odkupnih cen gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov v letu 2024, ki smo jih zbrali z našo raziskavo.

Slovenski trg gozdnih lesnih sortimentov (v nadaljevanju GLS) se je tekom leta 2023 začel ohlajati in takšno stanje se je nadaljevalo tudi v letu 2024. Zaradi recesije evropskega gospodarstva, še posebej gradbeništva in s tem povezane lesnopredelovalne industrije, je bilo povpraševanje predvsem po hlodovini smreke tekom lanskega leta izrazito zmanjšano. Temu so sledile stabilne, a nižje cene teh sortimentov na trgu. Za leto 2024 je značilen tudi padec cen lesnih kompozitnih plošč, kar je vplivalo na izrazit padec cen predvsem industrijskega lesa listavcev, namenjenega za proizvodnjo plošč. Visoke zaloge energetskega lesa v letu 2024 so privedle do znižanja cen le-tega. Nizke cene na trgu GLS in težave pri prodaji, so vplivale tudi na obseg sečnje v zasebnih gozdovih. Po podatkih Statističnega urada RS je bil odkup GLS iz zasebnih gozdov v letu 2024 nižji za 17 % v primerjavi z letom 2023.

Odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov smo v letu 2024 prek anketnih vprašalnikov zbirali štirikrat v letu, na sredini obdobja vsakega četrletja. V prispevku predstavljamo analize zbranih podatkov. Z opisno statistiko smo izračunali srednje vrednosti (mediane) cen izbranih GLS v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Cene hlodov iglavcev v 2024 v povprečju podobne cenam v 2023

V letu 2024 so se cene hlodov smreke kakovostnega razreda A gibale med 95–160 EUR/m³, kakovostnega razreda B med 80–135 EUR/m³, kakovostnega razreda C med 70–125 EUR/m³, kakovostnega razreda D1 med 60–105 EUR/m³ ter kakovostnega razreda D2 med 40–90 EUR/m³ (slika 1). Lani se je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov smreke gibala med 59 EUR/m³ (kakovostni razred D2) in 131 EUR/m³ (kakovostni razred A). V povprečju so se cene pri hlodih smreke v lanskem letu zvišale za kakovostne razrede A (+8 %), B (+1 %) in C (+3 %), znižale pa za kakovostna razreda D1 (-3 %) in D2 (-1 %) v primerjavi z letom 2023.

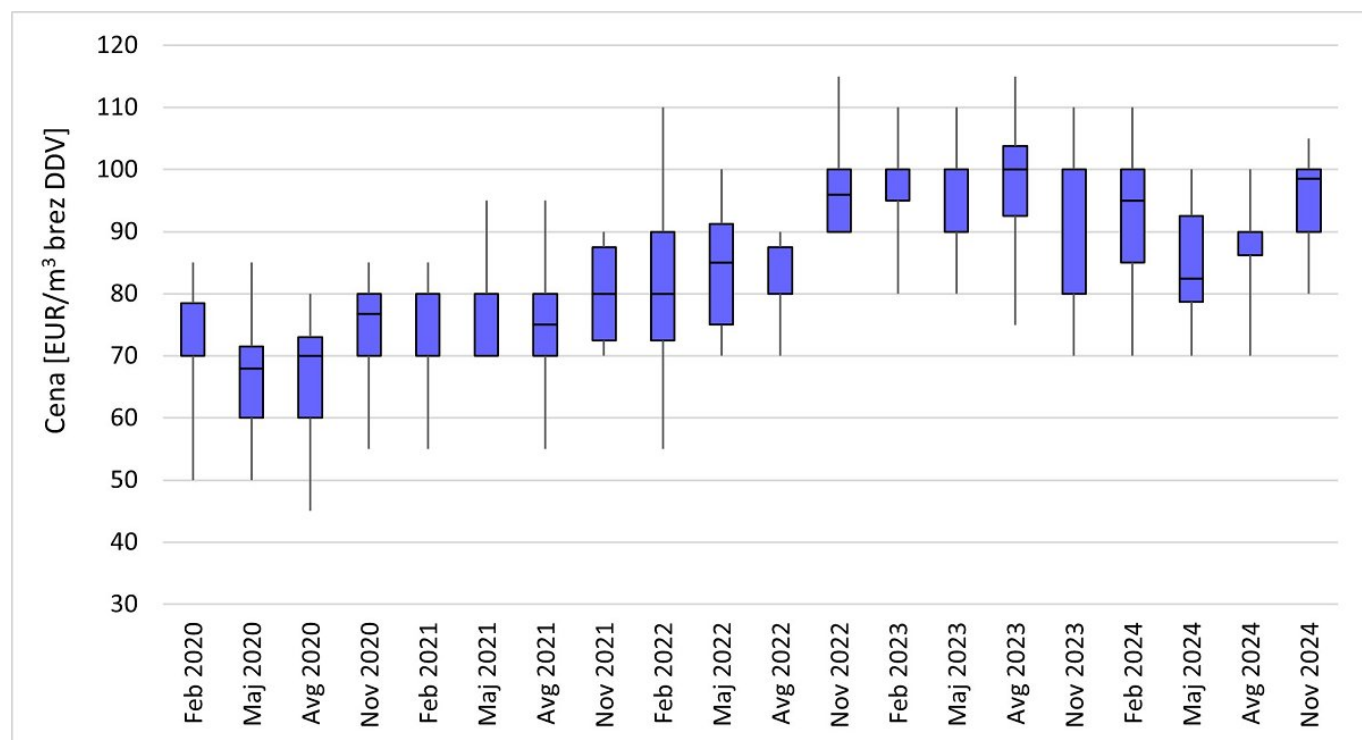
Slika 1: Prikaz razpona odkupnih cen hlodov smreke kakovostnega razreda B iz zasebnih gozdov v obdobju 2020–2024 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Cene hlodov jelke so bile v letu 2024 v povprečju za 11 EUR/m³ nižje od cen hlodov smreke, največja razlika v ceni je za kakovostni razred A, najmanjša pa pri hlodovini slabše kakovosti (D1, D2). Enako kot pri smreki so bile cene hlodov jelke med posameznimi četrtletji v povprečju konstantne in so se gibale med 79 (maj) in 81 EUR/m³ (november). V povprečju so se cene pri hlodih jelke v letu 2024 zvišale za kakovostni razred C (+1 %), znižale za kakovostne razrede B (-1 %), D1 (-4 %) in D2 (-2 %) ter ostala enaka za kakovostni razred A v primerjavi z letom 2023. Cene hlodov rdečega bora so bile v letu 2024 najvišje v februarju, ko je srednja vrednost vseh zbranih cen znašala 70 EUR/m³, kar je 12 % manj od februarske cene leta 2023. V ostalih četrtletjih je bila cena konstantna in je znašala 60 EUR/m³. V primerjavi z letom 2023 so se cene hlodov rdečega bora v povprečju znižale za vse kakovostne razrede (od 3 do 7 %), z izjemo kakovostnega razreda A, pri katerem je cena ostala enaka.

Cene hlodov bukve in hrasta ostajajo visoke

Cene hlodov bukve kakovostnega razreda A1 so se v letu 2024 gibale med 90–150 EUR/m³, kakovostnega razreda A2 med 90–130 EUR/m³, kakovostnega razreda B med 70–110 EUR/m³, kakovostnega razreda C med 55–100 EUR/m³ ter kakovostnega razreda D med 50–90 EUR/m³ (slika 2). Najvišje cene smo v lanskem letu zabeležili v novembru, ko je srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov bukve znašala med 70 EUR/m³ (kakovostni razred D) in 120 EUR/m³ (kakovostni razred A1). Za primerjavo, cena kakovostnega razreda D je za 10 % nižja v primerjavi z novembrom 2023, cena kakovostnega razreda A1 pa je za 9 % višja glede na enako obdobje v 2023. Najnižje cene pa so bile lani zabeležene v maju; srednja vrednost vseh zbranih cen hlodov bukve je znašala 85 EUR/m³, kar je 10 % manj kot maja 2023. Cene hlodov bukve so se v lanskem letu v povprečju znižale za vse

kakovostne razrede v primerjavi z letom 2023, ko so bile cene hlodov bukve rekordne, najbolj (v povprečju za 10 %) so se cene znižale za kakovostni razred D.

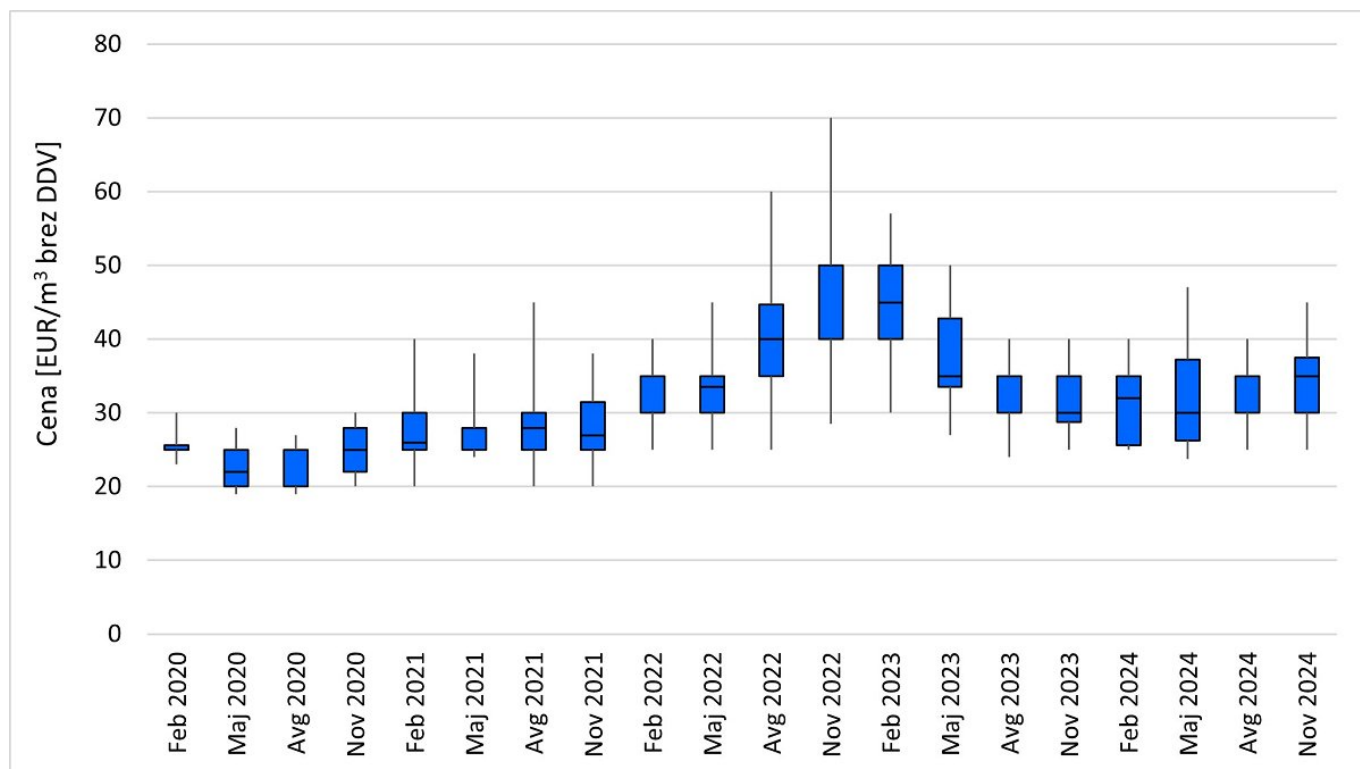

Slika 2: Prikaz razpona odkupnih cen hlodov bukve kakovostnega razreda B iz zasebnih gozdov v obdobju 2020–2024 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Cene hlodov hrasta so v letu 2024 ponovno dosegle rekordne vrednosti; v povprečju so se le-te zvišale za 10 EUR/m³ ali 4 % v primerjavi z letom 2023. Najvišje cene so bile lani zabeležene v avgustu; srednja vrednost vseh zbranih cen za dimenzije hlodov do 50 cm in nad 50 cm za najvišji kakovostni razred (F1) je znašala 488 EUR/m³, za najnižji kakovostni razred (D) pa 110 EUR/m³. Najnižje cene pa so bile v letu 2024 zabeležene v mesecu februarju, ko je srednja vrednost tako za hlode dimenzije do 50 cm kot nad 50 cm za kakovostni razred F1 znašala 350 EUR/m³, za kakovostni razred D pa 100 EUR/m³. Pri hlodih dimenzije do 50 cm so se v letu 2024 cene v povprečju najbolj zvišale za kakovostni razred F2 (+17 %), znižale pa so se za kakovostni razred D, in sicer za 10 %. Podobno velja za hlode dimenzije nad 50 cm; cene so se v povprečju lani najbolj zvišale za kakovostni razred B (+6 %), znižale pa so se za kakovostni razred D (-16 %).

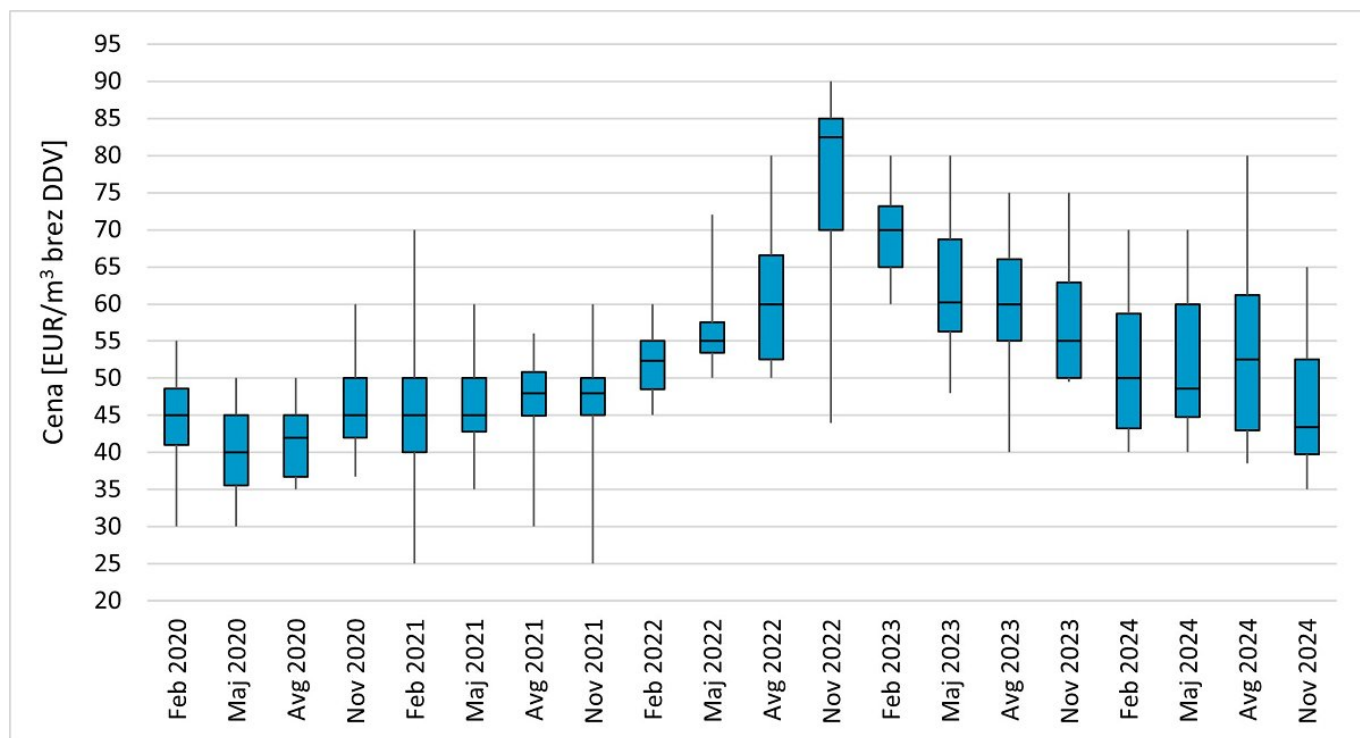
Padec cen lesa za celulozo in plošče listavcev v letu 2024

Srednja vrednost cen lesa za celulozo in plošče iglavcev (smreka, jelka, rdeči bor) je v letu 2024 znašala 32 EUR/m³ in je enaka ceni v letu 2023. V primerjavi z letom 2022 je cena za 7 % nižja, v primerjavi z letom 2021 pa za 23 % višja. Cene lesa za celulozo in plošče smreke so se v letu 2024 gibale med 25–47 EUR/m³, za jelko med 25–45 EUR/m³ in za rdeči bor med 20–45 EUR/m³. Višje cene celuloznega lesa smreke, jelke in rdečega bora smo lani zabeležili v drugi polovici leta (slika 3).

Slika 3: Prikaz razpona odkupnih cen lesa za celulozo in plošče smreke iz zasebnih gozdov v obdobju 2020–2024 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

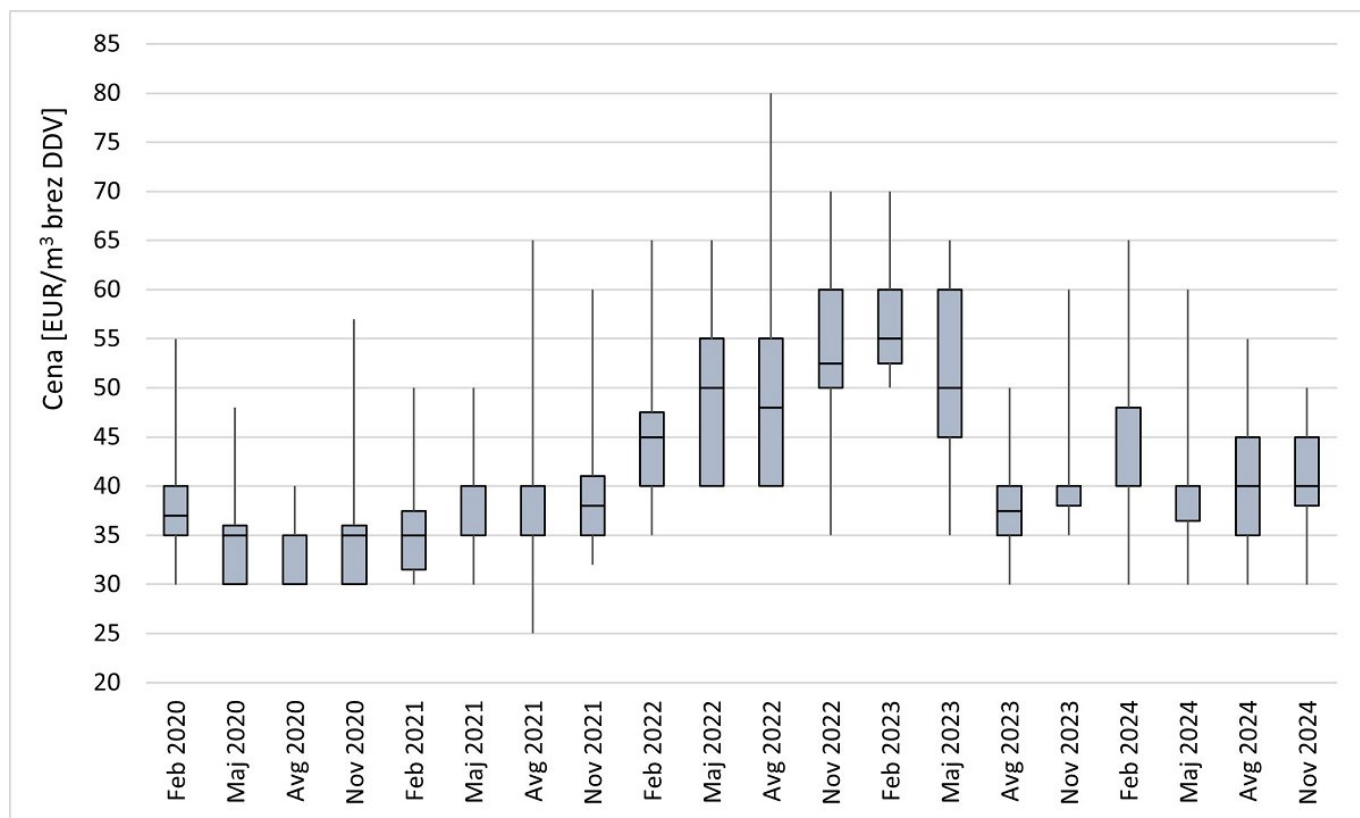
Srednja vrednost cen bukovega lesa za celulozo in plošče je v letu 2024 znašala 49 EUR/m³, kar je za 18 % manj kot v letu 2023. V primerjavi z letom 2022 je lanska cena nižja za 14 %, in za 6 % višja glede na leto 2021. Cena lesa za celulozo in plošče drugih trdih listavcev je bila v letu 2024 za 4 EUR/m³ oz. 9 % nižja od lesa bukve. Cene lesa za celulozo in plošče so se v letu 2024 gibale med 35–80 EUR/m³ v primeru bukve ter med 21–70 EUR/m³ v primeru drugih trdih listavcev (slika 4). Višje cene lesa za plošče bukve smo zabeležili v februarju in avgustu 2024, cene lesa za plošče drugih trdih listavcev pa so bile najvišje v avgustu. Novembrska cena bukovega lesa za plošče (43 EUR/m³) je bila najnižja zabeležena po maju leta 2020.

Slika 4: Prikaz razpona odkupnih cen lesa za celulozo in plošče bukve iz zasebnih gozdov v obdobju 2020–2024 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Cene brusnega lesa smreke in jelke stabilne skozi celo leto 2024

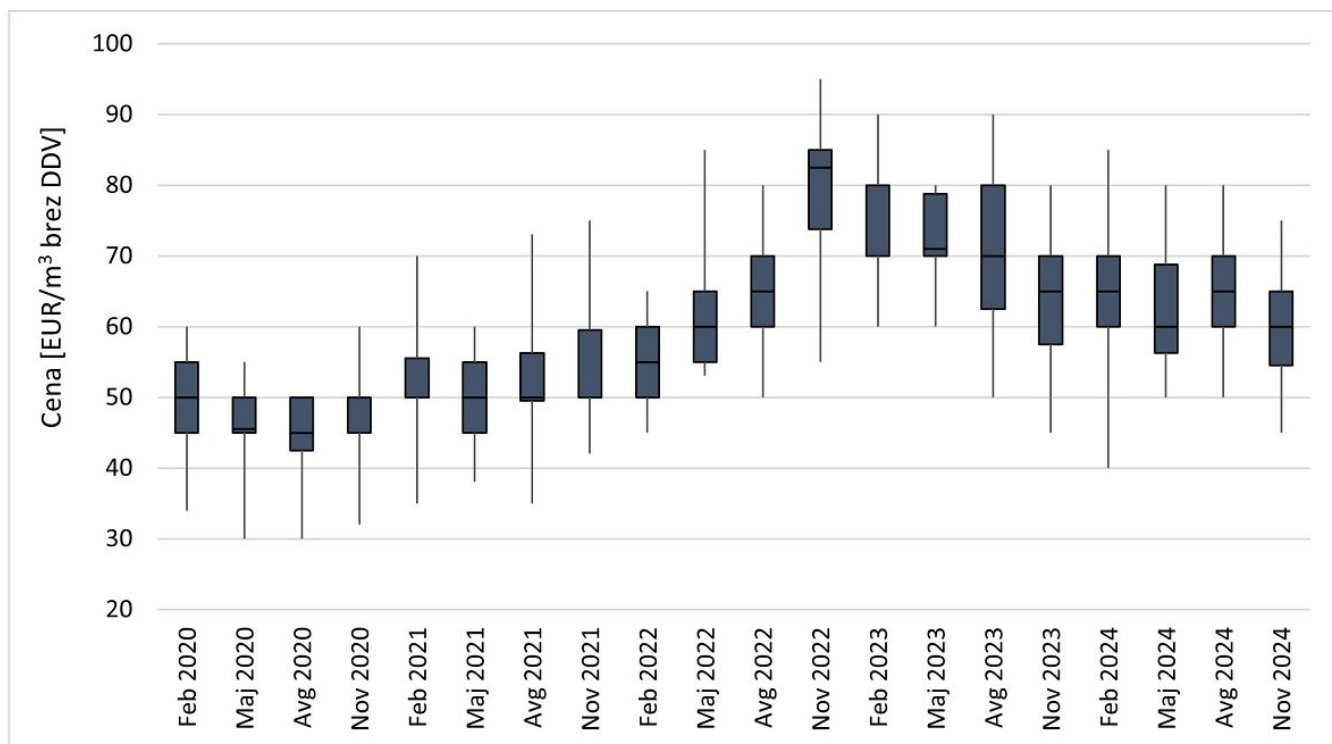
Cena brusnega lesa smreke in jelke se je po rekordnem letu 2022, ko je v povprečju dosegla kar 49 EUR/m³, in hudemu padcu v drugem polletju leta 2023, v lanskem letu le ustalila pri 40 EUR/m³, in sicer brez nihanj srednje vrednosti preko leta (slika 5). Glede na izsledke naših preteklih zbiranj cen so bile absolutne cene brusnega lesa v letu 2024 na isti ravni kot v letu 2018. Pri razdobju več let je za realno primerjavo potrebno upoštevati tudi kumulativno stopnjo inflacije. Od začetka julija leta 2018 do začetka julija leta 2024 je kumulativna stopnja inflacije znašala kar 23,3 %. Revalorizirana vrednost cene iz leta 2018 na ceno v letu 2024 je zato precej višja in bi znašala 49 EUR/m³.

Slika 5: Prikaz razpona odkupnih cen brusnega lesa smreke in jelke iz zasebnih gozdov v obdobju 2020-2024 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Cene goli listavcev v lanskem letu 11 % nižje kot leto pred tem

Cena bukovega lesa za kurjavo je v letu 2024 nihala med 60 in 65 EUR/m³, cena lesa drugih trdih listavcev za kurjavo pa med 50 in 55 EUR/m³. Najvišjo ceno lesa za kurjavo tako bukve kot drugih trdih listavcev smo zabeležili v februarju in avgustu (slika 5). Srednja vrednost vseh zbranih cen lesa za kurjavo je v letu 2024 v primeru bukve znašala 62,5 EUR/m³, v primeru ostalih trdih listavcev pa 53 EUR/m³, kar v primeru obeh skupin predstavlja 11-odstotno znižanje cen glede na leto 2023.

Slika 6: Prikaz razpona odkupnih cen lesa za kurjavo bukve iz zasebnih gozdov v obdobju 2020–2024 (prečka v okviru z ročaji prikazuje srednjo vrednost – mediano, ročaji pa prikazujejo minimalno in maksimalno poročano ceno). Cene so prikazane v EUR/m³ brez DDV na kamionski cesti.

Zaključki

V letu 2024 so se pri večini GLS odkupne cene iz zasebnih gozdov znižale v primerjavi z letom 2023. Edino zvišanje cen smo zabeležili pri hlodih hrasta, vseh kakovostnih razredov z izjemo najnižjega (D) in ti dosegajo rekordno vrednost. Zvišanje smo zabeležili še pri hlodih smreke, saj je povprečna cena v letu 2024 za 2 % višja od cene v letu 2023. Cene hlodov smreke, jelke in rdečega bora so sicer primerljive z letom 2021. Srednja vrednost hlodov smreke kakovostnega razreda A je v letu 2024 znašala 131 EUR/m³, kakovostnega razreda B 100 EUR/m³, kakovostnega razreda C 93 EUR/m³, kakovostnega razreda D1 72 EUR/m³ ter kakovostnega razreda D2 59 EUR/m³. Povprečna cena hlodov jelke je bila v letu 2024 za 11 EUR/m³ nižja od povprečne cene hlodov smreke, največja razlika je pri hlodih najboljše kakovosti (29 EUR/m³). Pri rdečem boru pa je povprečna cena hlodov za 27 EUR/m³ nižja od hlodov smreke, prav tako je največja razlika pri hlodih kakovostnega razreda A, in sicer 49 EUR/m³. Cene bukovih hlodov so tudi v letu 2024 ostale visoke, kljub temu, da so se v povprečju znižale za 6 % v primerjavi z letom 2023. Pri tem so se najbolj znižale cene kakovostnega razreda D, katerega srednja vrednost je v letu 2024 znašala 69 EUR/m³. Cene hlodov hrasta so bile tudi v letu 2024 rekordne, najvišje smo zabeležili v avgustu, ko je srednja vrednost kakovostnega razreda F1 znašala 500 EUR/m³, najnižjega kakovostnega razreda D pa 110 EUR/m³. Za leto 2024 so bile značilne nizke cene industrijskega lesa, namenjenega za proizvodnjo kompozitnih plošč, mehanske celuloze in kemikalij; le te so bile za celulozni les in brusni les iglavcev dokaj konstantne, pri lesu za plošče listavcev pa so se predvsem ob koncu leta izrazito znižale. V novembru je tako cena bukovnega lesa za plošče znašala 43 EUR/m³ in je bila najnižja po maju leta 2020. V primerjavi z letom 2023 so se znižale tudi cene lesa za kurjavo; srednja vrednost je za bukev znašala 63 EUR/m³, za ostale trde listavce pa 53 EUR/m³, kar je v obeh primerih 11 % manj kot v letu 2023 in 5 % manj kot v letu 2022.

Na odkupno ceno GLS na kamionski cesti v veliki meri vpliva ponudba in povpraševanje na trgu. Pri primerjavi cen GLS s cenami v preteklih obdobjih, pri visoki stopnji inflaciji, kakor smo ji bili priča v zadnjih letih, nikakor ne smemo spregledati njenega vpliva. Kumulativna stopnja inflacije je po podatkih Statističnega urada RS v celotnem letu 2024 znašala 1,9 %, leto pred tem pa kar 4,2 %, zato le absolutna primerjava cen ni edino merilo primerjave, ampak je smiselno upoštevati tudi revalorizirane vrednosti cen.

Na Gozdarskem inštitutu Slovenije imamo pravkar aktivno letošnjo prvo anketo o zbiranju februarjskih odkupnih cen GLS iz zasebnih gozdov za leto 2025. Glede na nadaljevanje gospodarske recesije predvsem držav, ki vplivajo na trg lesa v Sloveniji ter na poročanje nekaterih tujih strokovnih revij o stanju lesnopredelovalnega sektorja v Evropi, v začetku letošnjega leta ne pričakujemo večjih rasti cen GLS iz zasebnih gozdov. V Avstriji so bile v januarju 2025 malenkost višje cene za smrekovo hlodovino, medtem ko se nadaljuje zmanjšanje obsega proizvodnje v industriji lesnih kompozitnih plošč in posledično ni velikega povpraševanja po lesu za celulozo in plošče.

Zahvala

Prispevek je nastal v okviru javne gozdarske službe (JGS), ki jo financira Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter v okviru ciljno raziskovalnega projekta (CRP V4-24017) »Enoten sistem spremljanja cen gozdnih lesnih sortimentov«, ki ga financirata Ministrstvo za gospodarstvo, turizem in šport ter Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost RS.

Viri

- EUWID, 2025a. Industrial-beech prices still under pressure in Europe. EUWID Wood products and panels, 06/2025.
- EUWID, 2025b. Cutting reduced by only few sawmills in Austria. EUWID Wood products and panels, 04/2025.
- Gozdarski inštitut Slovenije, 2025. Interna podatkovna zbirka o odkupnih cenah GLS iz zasebnih gozdov na kamionski cesti v obdobju 2017–2024.
- SURS, 2025. Odkup lesa v Sloveniji, podatkovna zbirka Si-Stat. <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/1656401S.px> (dne 14. 2. 2025)
- Fortuna F., 2025. Iglavcem kaže nekoliko bolje. Časopis Kmečki glas (objavljeno 15. 1. 2025)
- SURS, 2025. Inflacija in revalorizacija. <https://www.stat.si/inflacija#/inflation> (dne 17. 2. 2025)
- WCM, 2025. Cene gozdnih lesnih sortimentov. Spletni portal WoodChainManager. <https://wcm.gozdis.si/sl/podatki/cene/podatki/2021100414342192/cene-gozdnih-lesnih-sortimentov/> (dne 10. 2. 2025)

Krepitev kompetenc za prenos znanstvenih spoznanj oblikovalcem gozdarske politike: udeležba na izobraževanju na Finskem

Darja Stare, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 24.02.2025 (<https://doi.org/10.20315/IG.2025.0007>)

Ob koncu januarja je v Helsinkih potekalo dvodnevno izobraževanje o učinkovitem posredovanju znanstvenih dognanj za podporo oblikovanju gozdarske politike. Dogodek je organiziral finski raziskovalni inštitut Natural Resources Institute Finland (Luke), za z gozdom bogate evropske države, med katere sodijo poleg Finske še Švedska, Norveška, Avstrija in Slovenija. Izobraževanja so se udeležili raziskovalci iz vodilnih evropskih raziskovalnih inštitutov s področja gozdarstva: Austrian Research Centre for Forests (BFW), Forestry Research Institute of Sweden (Skogforsk), Norwegian Institute of Bioeconomy Research (NIBIO) in Gozdarski inštitut Slovenije.

Cilj izobraževanja je bil pridobiti vpogled v načine zagotavljanja znanstveno utemeljene podpore političnim odločevalcem. Prvi dan so oblikovalci politik in izkušeni svetovalci predstavili proces odločanja v Evropski uniji ter načine, kako lahko znanstveno podprto znanje vpliva na oblikovanje politik. Sledil je prikaz primerov dobrih praks in izzivov pri zagotavljanju znanstvenih dognanj politiki iz sodelujočih držav. Drugi dan je bil namenjen delu v skupinah, pri katerem smo se osredotočili na tri ključne teme:

- Nacionalno in mednarodno svetovanje: Kaj morate vedeti pri nujenju znanstveno utemeljenega svetovanja?
- Komunikacija z deležniki: Kako komunicirati z različnimi deležniki z različnimi interesi?
- Financiranje raziskav: Kako vplivati na raziskovalne teme in dodelitev sredstev v EU?

Izobraževanje je bilo pomembno za razumevanje kompleksnosti povezovanja znanosti in politik ter za izmenjavo izkušenj med strokovnjaki iz različnih evropskih držav. Pri delu v skupinah smo izhajali tudi iz poročila, ki je nastal kot rezultat preteklega sodelovanja omenjenih inštitutov. Policy Brief z naslovom Towards competitive sustainability and well-being of people from European forests (https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/555046/Luke_PolicyBrief_TowardsCompetitiveSustainability.pdf) (Za konkurenčno trajnost in blaginjo ljudi, ki jo zagotavljajo evropski gozdovi) predstavlja predlog znanstveno utemeljenih rešitev za zeleni prehod (Kurttila in sod., 2024).

Kot slovenski primer prakse smo predstavili Gozdni dialog – model za aktivno sodelovanje pri oblikovanju gozdarske politike (Stare, 2025). Glavni cilj Gozdnega dialoga je vzdrževati konstruktiven dialog med različnimi gozdarskimi organizacijami in deležniki z organizacijo različnih dogodkov in razprav o ozaveščanju pomena gozdov.

Trenutno na Gozdarskem inštitutu Slovenije izvajamo nacionalni ciljno raziskovalni projekt z naslovom Optimizacija institucionalno-normativnih rešitev za trajnostno izkoriščanje gozdov v Sloveniji (<https://www.gozdis.si/aktivni-projekti/optimizacija-institucionalno-normativnih-resitev-za-trajnostno-izkoriscanje-gozdov-v-sloveniji/>), ki ga sofinancirata Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije. V okviru projekta razvijamo model Gozdnega dialoga z namenom obravnave aktualnih vprašanj in priprave predlogov zakonskih sprememb za trajnostno izkoriščanje in rabo gozdov v Sloveniji.

Pomembni poudarki izobraževanja

Pri pripravi rezultatov in poročil za politične odločevalce in oblikovalce politik naj bodo ti predstavljeni:

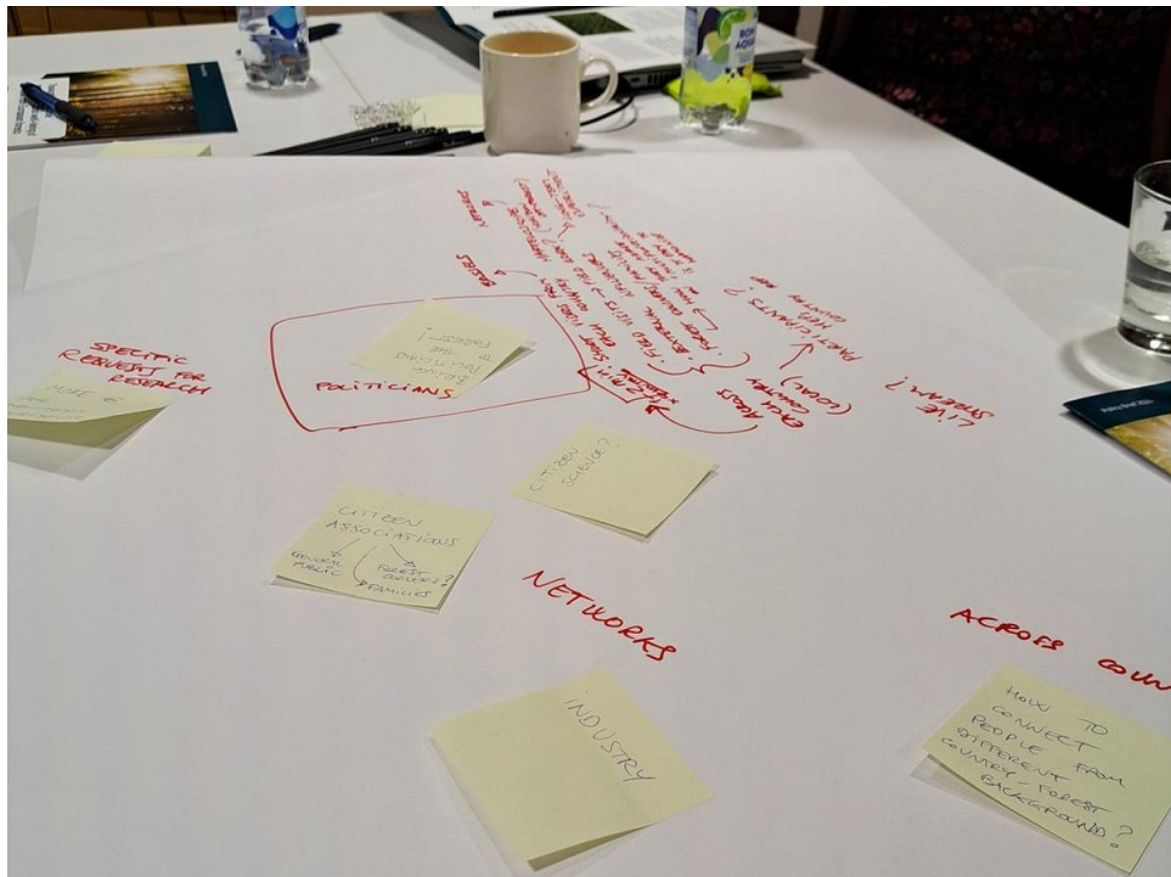
- Jasno in preprosto: uporabljen naj bo nestrokovni jezik;
- Kratko: zapisano naj bo le bistvo;
- Vizualno: grafični in vizualni elementi naj poudarijo ključne podatke in ponazorijo pomembne ugotovitve;
- Ustrezno: ugotovitve naj bodo povezane s trenutnimi prednostnimi nalogami EU, poleg tega naj bo poudarjen družbeni vpliv in izvedljivost.

Poročila za politične odločevalce in oblikovalce politik naj bodo v obliki povzetkov poročil (policy briefs), kratki, enostranski dokumenti o stališčih, predstavitev z jasnimi in praktičnimi priporočili. Naj bodo enostavno in trajno dostopna na spletu, z možnostjo hitre delitve. Vplivanje na oblikovalce politik zahteva dobro poznavanje EU procesa odločanja, aktivno delovanje in tudi sodelovanje z drugimi deležniki.

Viri:

- Kurttila, M., Asikainen, A., Kniivilä M., Mustonen, M., Mayer, P., Bengtsson, C., Thor, M., Astrup, R., Krajnc, N., Buchert, J. 2024. Towards competitive sustainability and well-being of people from European forests. Luke Policy Brief 7/2024. Natural Resources Institute Finland, 8 p.
- STARE, D. 2025. Forest dialogue in Slovenia: a model for collaborative policy engagement. Training course on science-based policy advice in forestry, Helsinki, 30. - 31.1.2025.

Nezgode v gozdarstvu v letu 2024 - občutno boljše stanje kot v predhodnih letih

mag. Marjan Dolensšek, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Objavljeno na spletu 26.02.2025 (<https://doi.org/10.20315/IG.2025.0008>)

Leto 2024 je bilo na področju varnosti in zdravja pri delu v gozdu občutno boljše kot v predhodnih letih, a ob tem je potrebno jasno povedati, da je vsak mrtvi in/ali težko poškodovani preveč. Lani je pri delu v gozdu umrlo bistveno manj ljudi kot v predhodnih letih. Umrlo je 5 oseb, in sicer 1 poklicni gozdarski delavec in štirje lastniki gozdov. To pa je 12 mrtvih manj kot v letu 2023, ko je pri delu v

gozdu umrlo 17 ljudi. To je v zadnjih 44 letih, odkar spremljamo podatke, drugo najmanjše število, leta 2006 so namreč umrli trije.

Če navedenim smrtnim žrtvam prištejemo še tiste, ki so lani umrli pri delu v kmetijstvu, je lani v tem sektorju zaradi nezgod umrlo 15 ljudi. To je skupaj 11 manj kot v letu 2023 in tako najmanj po letu 2020, ko je skupaj umrlo prav tako 15 ljudi. Ti dve leti sta bili tudi najmanj tragični v zadnjih 44 letih (od leta 1981), odkar je znana statistika. Iz podatkov, ki jih na osnovi obravnav nezgodnih dogodkov pripravi Policija, in iz podatkov, ki jih na osnovi objav o intervencijah pripravi Uprava RS za zaščito in reševanje zbira Zavod za gozdove Slovenije, smo pripravili pregled statistike za preteklo leto in nekaj primerjav s predhodnim letom oz. leti. V tem sestavku obravnavamo nezgode pri delu v gozdu, kmetijske pa so prikazane v podobnem sestavku v reviji Kmetovalec.

Nezgode po podatkih Policije

Policija je v letu 2024 za delo v gozdu opredelila 60 nezgodnih dogodkov, ki jih je obravnavala (v letu 2023 je bilo takih dogodkov občutno več, in sicer 104). V teh nezgodah je bilo udeleženo 60 oseb, vsi so bili moški. Stari so bili od 18 do 64 let in nad 64 let. Največ jih je bilo v starostni skupini od 54 do 64 let, in sicer 17 ter starejših od 64 let, in sicer 15. Ostalih 15 je bilo porazdeljenih v skupinah od 18 do 44 let. 53 je bilo slovenskih državljanov, 5 iz BiH, 1 iz Hrvaške in 1 iz Velike Britanije. Lansko leto so pri nezgodah, ki jih je policija opredelila kot delo v gozdu umrli 3 ljudje, hudo telesno poškodovanih je bilo 26, lažje poškodovanih 29, brez poškodb pa sta jo odnesli 2 osebi. Pri policijsko obravnavanih nezgodah jih je bilo največ povezanih z motorno žago (16), traktorjem (5), žičnico (6), traktorskim priključnim strojem (2), 5 je bilo padcev z višine, 26 pa so jih policisti uvrstili pod drugo.

Nezgode po podatkih intervencijskih služb

Na osnovi objav Uprave RS za zaščito in reševanje o intervencijah reševalnih služb sodelavci Zavoda za gozdove Slovenije zberejo podrobnejše podatke o nezgodah, ki jih lahko opredelijo kot nezgode pri delu v gozdu. Analiziramo jih s stališča gozdarske stroke. Kot je razvidno iz uvodnega podatka o 5 mrtvih pri delu v gozdu in kot bo razvidno iz nadaljevanja, smo na Zavodu za gozdove Slovenije (v nadaljevanju ZGS) in na Gozdarskem inštitutu Slovenije kot nezgode pri delu v gozdu opredelili 2 smrtna primera več, kot je razvidno iz policijskih podatkov, ki smo jih predstavili v prejšnjem poglavju. Vzrok v tem, da smo kot delo v gozdu opredelili tudi dve nezgodi, ki sta se zgodili pri delu v gozdu v širšem smislu, policija pa ju je po svoji metodologiji statistično opredelila po prvem kazalniku drugače, npr. kot nezgoda s traktorjem. Kam natančno mrtvega statistično uvrstimo, ni najbolj pomembno, zanj in njegove najbližje je pomembno, da ga ni več, za širšo skupnost pa, da z analizami ugotovimo, kako ravnati v bodoče, da mrtvih pri delu v gozdu ne bo.

Za leto 2024 smo tako analizirali 36 nezgod, za katere smo imeli na razpolago podrobnejše podatke (zbrane na ZGS - 35 nezgod in eno iz podatkov Uprave RS za zaščito in reševanje). Tako za leto 2024 obravnavamo 5 smrtnih, 27 težjih in 4 lažje nezgode. Kot vidimo, je največja razlika pri lažjih poškodbah, kar pomeni, da na mesto dogodka niso bile napotene reševalne službe, jih je pa obravnavala policija. Z veliko zanesljivostjo pa lahko zapišemo, da je bilo lahkih telesnih poškodb še več, a niso bile nikjer zabeležene.

Usposobljenost in osebna varovalna oprema

Ustrezna usposobljenost za delo v gozdu (gozdarska izobrazba, NPK ali vsaj usposabljanje po programu ZGS) in uporaba osebne varovalne opreme (gozdarska čelada, protivrezne hlače, gozdarski čevlji in rokavice) bi morala biti predpogoja za delo v gozdu. Le tako lahko pričakujemo, da bomo delali v gozdu pravilno, pazljivo in se v čim večji meri izognili nezgodam, posebej najtežjim.

V preglednici 1 vidimo, da 42 % udeležencev nezgod v letu 2023 ni imela gozdarske usposobljenosti (v letih 2020-2023 pa 53 %). Od tistih, ki so imeli gozdarsko usposobljenost, se jih je največ 31 % udeležilo tečaja ZGS. Iz navedenih podatkov je jasno razvidno, da se daleč več nezgod zgodi tistim, ki se niso udeležili nobenega usposabljanja in da so vsa prizadevanja za več usposobljenih, ki delajo v gozdu, smiselna in bi jih bilo potrebno še okrepiti, tudi z obveznim usposabljanjem in uporabo osebne varovalne opreme za vse, ki delajo v gozdu.

Preglednica 1: Usposobljenost za delo v gozdu udeležencev nezgod v letu 2024 in primerjava deleža z leti 2020 - 2023

Usposobljenost	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
Ni se udeležil usposabljanja	15	42	53
Tečaj sečnja ZGS	11	31	24
NPK - gozdarski sekač, traktorist	6	17	12
Srednja šola ali višja (gozdarstvo)	1	3	1
Ni podatka	3	8	9
Skupna vsota	36	100	100

Delež tistih, ki so uporabljali osebno varovano opremo (OVO) je bil, kot vidimo v preglednici 2, večji kot delež tistih, ki so bili ustrezno usposobljeni za delo v gozdu. A 31-% delež tistih, ki OVO niso uporabljali, je po eni strani zaskrbljujoče visok, po drugi strani pa kaže na to, da bi uporaba osebne varovalne opreme v marsikaterem primeru lahko preprečila težje posledice pri nezgodi, kar nam kažejo tudi podatki v preglednicah 3 in 4.

Preglednica 2: Uporaba osebne varovalne opreme udeležencev nezgod v letu 2024 in primerjava z leti 2020 - 2023.

Osebna varovalna oprema	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
OVO da	25	69	61
OVO ne	11	31	32
Ni podatka	-	-	7
Skupna vsota	36	100	100

V preglednicah 3 in 4 prikazujemo uporabo osebne varovalne opreme in usposobljenost za delo v gozdu ločeno pri težje poškodovanih in ločeno pri umrlih pri delu v gozdu v letu 2024 in primerjavo po deležih v letih 2020-2023. Nezgod z lažjimi posledicami tudi ne obravnavamo, saj zaradi majhnega števila zajetih teh nezgod rezultati ne bi bili povedni. Pri težje poškodovanih vidimo, da je nad dve

tretjini (70 %) udeležencev uporabljalo osebno varovalno opremo (v prejšnjih 4 letih 68 %), se jih pa kar 41 % ni udeležilo nobenega usposabljanja (v prejšnjih letih 50 %). Pri smrtno ponesrečenih jih več kot polovica (60 %) ni uporabljalo OVO in kar 80 % se jih ni udeležilo usposabljanja, oz. imelo gozdarsko izobrazbo. V prejšnjih treh letih sta bila ta deleža 55 in 70 %. Ali če pogledamo še v absolutnih številkah: usposabljanje je opravil umrli poklicni delavec, vsi štirje umrli lastniki gozdov pa ne. Osebno varovalno opremo je uporabljal en umrli lastnik gozda, trije pa ne. Lahko le še enkrat več ponovimo, da je jasno razvidno, da se daleč več nezgod zgodi tistim, ki se niso udeležili nobenega usposabljanja in niso uporabljali osebne varovalne opreme.

Preglednica 3: Uporaba osebne varovalne opreme in usposobljenost pri težje poškodovanih pri delu v gozdu v letu 2024 in primerjava z leti 2020 – 2023.

Poškodba/opis	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
Težja poškodba - skupaj	27	100	100
OVO da	19	70	68
OVO ne	8	8	25
OVO ni podatka	-	-	7
Ni se udeležil usposabljanja	11	41	50
Tečaj sečnja ZGS	7	26	26
NPK - gozdarski sekač	5	19	14
Srednja šola ali višja (gozdarstvo)	1	4	1
Ni podatka	3	11	9

Preglednica 4: Uporaba osebne varovalne opreme in usposobljenost pri umrlih pri delu v gozdu v letu 2024 in primerjava z leti 2020 – 2023.

Poškodba/opis	Št. 2024	Delež % 2024	Delež % 2020-2023
Smrt - skupaj	5	100	100
OVO da	2	40	35
OVO ne	3	60	55
OVO ni podatka	-	-	10
Ni se udeležil usposabljanja	4	80	70
Tečaj sečnja ZGS	-	-	8
NPK - gozdarski sekač	1	20	10
Srednja šola ali višja (gozdarstvo)	-	-	3
Ni podatka	-	-	10

Kako izboljšati stanje?

Res so bili nekateri, tako med težje poškodovanimi kot med umrlimi, usposobljeni in uporabljali osebno varovalno opremo, kar kaže na veliko zahtevnost in nevarnost dela v gozdu, a je njihov delež občutno manjši od tistih, ki se tega niso držali. Če želimo zmanjšati krvni davek, ki ga vsako leto pobirajo gozdovi, bomo morali zagotoviti usposobljenost in uporabo osebne varovalne opreme za vse,

ki delamo v gozdu. Trenutno je obvezno (predpisano) le za poklicne izvajalce del v gozdovih (zaposlene delavce, samozaposlene in lastnike gozdov, ki so zavarovani kot kmetje) za vse druge in teh je vsaj 50.000 pa (še) ne. Upati, da bo to mogoče urediti v spremembah Zakona o gozdovih, ki so trenutno v javni obravnavi in obvezno usposabljanje in uporabo osebne varovalne opreme predpisati za vse, ki uporabljajo motorno žago. Saj tudi letošnje leto 2025 spet terja krvni davek v gozdu, samo v januarju in februarju so pri delu v gozdu umrle štiri osebe, lani pa v celem letu pet. Za dva umrla je že znano, da sta umrla zaradi nepravilnega dela pri podiranju, nista bila usposobljena in nista uporabljala osebne varovalne opreme.

Vsako drevo je svet zase in le z ustrezno usposobljenostjo, uporabo osebne varovalne opreme ter preudarnim in pravilnim delom bomo delali tako, da se nam pri delu v gozdu ne bo zgodilo nič nevarnega.

»Hiti počasi in upoštevaj vsaj osnovna pravila za varno delo«, mora veljati tudi takrat, ko se zdi, da moramo kakšno stvar narediti na »horuk«, da se »strašno mudi«. Tudi pri odpravljanju posledic neposredno po neurjih, čiščenju cest itn. moramo najprej poskrbeti za lastno varnost in varnost drugih prisotnih. Slika: MMC RTV Slovenije, zajem zaslona julij 2023.